

France Prešeren versei

Búcsú az ifjúságtól

Ifjú évek, életem szebb felének
évei: szálltok! gyorsan s egyre messzebb...
Nem sok virágot köszönök tinéktek,
ha nyíltak is, szirmuk hamar lepergett;
s ritkán süttöt fel napotok, remények,
résein a vad viharfellegeknek.
Ifjúságom, alkonyfényen-halódón,
keserű szív sóhajt: az Isten óvjon.

Felismerés korán ízelt gyümölcse!
mérged gyakran lett kedvem gyilkolója;
láttam: itt egy világ esküszik össze
s ront lelkiismeretre, tette, jóra;
hű szerelmem: álom, csalóka, röpké!
halvány hajnali napfény szerteszórja.
Igazságérzet, bölcsesség, műveltség:
hozománytalan, satnya kis szüzcsekék.

Láttam: csónakom a szerencse árján
hiába küzd a gonosz ellenében,
a szél ahhoz sodor csak, akit árván,
koldusként láttam bölcsőmből is, és nem
számít más, csak a pénz – akárki kárán! -,
s hogy annyit érsz, mit erszényed nyom éppen.
Úgy láttam, csak ez vívhatja ki jussát
köztünk: a szemfényvesztés, a hazugság.

S hogy láthattam mind a szörnyű hibákat,
véres sebeket vágta a szívembe.
De sebződhet szíve az ifjúságnak,
derűje fátylat borít a sebekre,
s épít inkább sok fényes légi várat,
zöld mezőt képzel sivataghelyekre,
kis lidérceket lobogtat vidáman:
csal reménye a szorongattatásban.

Ne hidd azt, hogy szellő első fuvalma
elsöpri, amit dajkálsz képzeletben;
ne gondolj mindig új keservre, bajra,
hagyd a gyógyulató sebet: hegedjen.
Hogy hordónk feneketlen volt, kudarcra:
okulunk belőle vénséges esten!
Ifjúságom, sötét hajnal: a szívem
sóhajt meg utánad – óvjon Isten!

Hová?

Ha őrjöngve futkosni lát:
Hová? kérdez a jó barát.

Felhőt inkább kérdezzetek,
hullámtorló tengervizet,

ha a vihar – hatalmas úr! –
megkergeti őket vadul.

Hajt felhőt, hullámot – hova?
...S engem hova, kín ostora?

Csak azt tudom, hol nem leszek,
hogy elébe nem léphetek,

hogy nincs hely e föld kerekén,
kínom, hol felejtselek én!

A leányanya

Minek kellettél te nekem,
kedves kincsem, szép gyerekem!
Nekem, ifjú leánynak,
cserbenhagyott anyának? –

Vertél, átkoztál, apám,
jaj, de sirattál, anyám,
a rokonság szégyenkezett,
összesúgtak idegenek.

Szeretőm volt a te apád,
ha csak egyszer megláthatnád!
Világgá ment, mintha széllel...
Téged szégyell, engem szégyell.

Minek kellettél te nekem,
kedves kincsem, szép gyerekem!
Mindegy, ha kellettél, ha nem,
csupa boldogság a szívem.

Elég a szemedbe nézmem,
kéklő ég táru elébe,
s hogyha rám is mosolyogsz, már
nem bán, hogy szégyenbe hoztál.

Égi madarat ki etet,
jóra fordítsa életed!
Mindegy, ha kellettél, ha nem,
örök boldogság a szívem.

France Prešeren verseit magyar fordításban, Josip Vidmar válogatásában és utószavával 1975-ben adta ki a „Pomurska založba” közösen a budapesti „Európa Könyvkiadó”-val. A verseket Lator László és Tandori Dezső fordította. Prešeren halálának 150. valamint születésének 200. évfordulója alkalmával ismét megjelent költeményeinek Josip Vidmar által készített válogatása, de ezúttal két nyelven, eredetiben és magyar fordításban.

A búcsúzásra

Elfordítod szép szemed,
kedves arcod. Miért kívánjak
ily kelletlen-forma vágyat!
Búcsúzz inkább. Ég veled.

Bátran add a jobbodat,
búcsúzunk, mint jó barátok,
nem hallasz te tőlem átkot,
és a könny is elmarad.

Nincs szivemben semmi vád;
boldog úgyse volt, elébb se,
hogy került bűvöd körébe
– eztán se lesz legalább!

Visszatér a múlt megint;
vár rám új utak-sötétje,
dühöd sorsom rendelése:
szívtelen parancs szerint.

És a nyájas türelem,
fogad régi hű szerelmem,
őt legalább visszanyertem!
Házás-frígyre lép velem.

Nyűgöm véle hordhatom,
míg szívem minden dühére
ráborul Halálfehére:
legutolsó ágyasom.

Memento Mori

Éltünk hosszát igen rövidre szabták.
Hullt a hant már hány meg hány ismerősre!
Sír tátong alkonyunkra s delelőnkre,
de naptár soha meg nem mondja napját.

Bársonyos bőr nem véd, ha ez lecsap rád,
nem válthat meg aranyhalom se tőle,
nincs, mi éltünk e tolvaját legyőzze,
édes költő-ének, zajos vigasság.

Ráemlékezzék! kít világi vak-lét
vonz, s javak közt repesve tölti kedvét,
hogy csak a halálban nem fog csalódni.

S aki most vígan dalol, meglehet, még
ez este felölti halotti leplét,
és némán trombitál: »Memento mori!«

A kis vándorzenész

Otthagyi orgonista-pályát,
pusztaságba, messzeségbe
megy, hogy Istent ott dicsérje,
viszi csak a citeráját.

Dala összeforr az erdőn
száz madárhang énekével,
zeng, ha alkony fénye kékell,
zeng, ha hajnal napja feljön.

De az erdei vidám nép
– csalogány, rigók s pirókfik –
dalától lehangolódik:
fújja mind csak a magáét.

Rákövetkező tavaszra
fiókákat gyűjt magához,
húrján, okító dalához,
más-más hangokat fakasztva.

Keménycsőrű kisrigókat
traktál szent Ágostonával,
nagyfejű pirók sem átall
meghódolni ily daloknak.

De a csalogány ha csattog:
csak az édes szerelemről,
ahogy szíve-dala feltör.
S kis remeténk ejt panasz-szót:

»Istenem! rigód s pirókod,
sok kemény csőr, sok kerek fej,
dalt tanulni egy se restell;
s csalogányod belerontott!«

Isten nem a csalogányra
szól, hanem a remetére:
»Hadd daloljon úgy szegénye,
ahogy – általam kívánja!

Vasbilincses szolgaságból
Jeremiás szólt jajongva;
más dalt hagytam Salamonra:
dicshimnuszokat a vágyról.

Bárd-lelket ha-kire bíztam,
éneket is, lelke-formát;
ezért, hogy sosem dalol mást,
míg el nem némul a sírban.«